

SUOMALAISEN LAKIMIESYHDISTYKSEN JULKAISUJA
C-sarja N:o 11

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS 75 VUOTTA

Toimituskunta

Antti Suviranta

Esko Hoppu

Paavo Kekomäki

Mikko Kämäräinen

Juhani Wirilander

Toimittaja

HELSINKI 1973

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

75 VUOTTA

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

ISBN 951-9068-24-4 (sid.)
ISBN 951-9068-25-2 (1/2 nahk.)
ISBN 978-951-855-876-0 (PDF)

Vammala 1973. Vammalan Kirjapaino Oy

Matti Ylöstalo

Välitystuomion julistamisesta ja antamisesta

Kun O. Hj. Granfelt aikanaan julkaisi monien opiskelijapolvien käytössä kuluneen kaavakokoelmansa, tulivat siihen otetut välitystuomioiden mallit yleisesti tunnetuiksi ja varmaankin käytännössä seuratuiksi esikuviksi. Granfeltin välitystuomion malleissa puhuttiin välitystuomion *antamisesta* olipa kysymys Helsingin »arbitraasin» tai erityisen sopimuksessa asetetun välimiesoikeuden käsittelemästä jutusta.¹ Mahtaneeko johtua opaskirjan vahvistamista ajatustottumuksista vai mistä, mutta sitkeänä on Suomen lakimieskunnan mielissä elänyt käsitys siitä, että välitystuomio *annetaan* eli siis saatetaan asianosaisten tietoon jotenkin samaan tapaan kuin ylioikeuden tai korkeimman oikeuden tuomio.² Kuitenkin on jo kohta puolen vuosisataa voimassa olleessa laissa välimiesmenettelystä visusti kartettu ilmaisua välitystuomion antaminen ja johdonmukaisesti puhuttu välitystuomion *julistamisesta*.³

Saatetaan kysyä, onko lainsäätäjän sanankäytön valinta todella merkitsevä, ja jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, herää kysymys siitä, onko valinta ollut onnistunut ja perusteltu vai harmillinen ja arvostelulle sijaa antava. Seuraavassa valotetaan jossakin määrin näitä seikkoja.

¹ Granfelt, Yleisen alioikeuden, maanjako-oikeuden ja vällmiestuomioistuimen ratkaisuja, pöytäkirjoja ja prosessitoimia, 2 p. (1924) s. 219, 223, 226, 228, 232 ja 235. Teoksen ruotsinkielisessä osassa käytetään vastaavia sanontoja esim.: »skiljedom given av en skiljenämnd — — —».

² Verraten lukuisat välitystuomion oikeata tiedoksisaattamista koskevat riita-asiat kuvastelevat asiaintilaa, esim. KKO 1931 I 38, 1935 I 33, 1941 II 68 ja 1955 II 72 sekä viimeksi KKO t. 6. 3. 1973: Välitystuomio kumottiin, kun asianosaiselle tai hänen asiamiehelleen ei ollut varattu mahdollisuutta olla läsnä tilaisuudessa, jossa tuomio olisi julistettu.

³ Laki välimiesmenettelystä 14 § 2 mom., 19 § 1 mom., 20 § 2 mom., 21 § 1 mom., 23 § ja 24 §.

Välitystuomion julistamisesta ja antamisesta

1. Lain säännökset, jotka koskevat välitystuomion julistamista, ikäänkuin epäsuorasti edellyttävät, että välitystuomio on asianosaisille julistettava; tätä ei suoraan ole laissa säädetty. Välitystuomio on laissa olevan ohjeen mukaisesti laadittava kirjallisesti, *julistamispäivä ja -paikka* siihen merkittynä, sekä välimiesten allekirjoitettava ja sen jälkeen asianosaisille *annettava* (20 § 1 mom.). Jos välityssopimus ei sisällä määräystä ajasta, minkä kuluessa välitystuomio on *julistettava*, voi oikeus määrätä ajan (14 § 2 mom.). Jos välitystuomiota ei ole *julistettu* välityssopimuksen tai oikeuden määräämässä ajassa, on sopimus siihen kysymykseen nähden rauennut (19 § 1 mom.) ja välitystuomio, joka on *julistettu* sitä varten määrätyn ajan umpeenmentyä, on mitätön (21 § 1 mom. 4 k.). Välitystuomion *julistamisesta* on luettava 60 päivän pituinen moiteaika eräissä tapauksissa (23 §), ja allekirjoitettu kappale välitystuomiota on lähetettävä 30 päivän kuluessa tuomion *julistamisesta* julistamispaikkakunnan yleiseen ali-oikeuteen (20 § 2 mom.). Välitystuomion *julistamisesta* luetaan myös se aika, minkä kuluessa välitystuomioon voidaan hakea muutosta välimiesten itselleen määräämän palkkion määrän osalta (24 §).

Laista ei saa myöskään täsmällistä johtoa arvosteltaessa niitä tapauksia, joissa välitystuomiota ei ole asianosaisille julistettu. Vain siinä tapauksessa, että välitystuomio on julistettu sitä varten määrätyn ajan umpeenmentyä, välitystuomio on välimiesmenettelystä annetun lain 21 §:n 1 momentin 4. kohdan mukaan mitätön. Tällaisessa tapauksessa välimiehillä ei enää ole ollut valtaa ratkaista riitaa, minkä vuoksi on ymmärrettävää, että sanotunlainen virhe on laissa rinnastettu esim. tapauksiin, joissa välimies ei ole ollut välityssopimuksessa määrättyllä tavalla asetettu. Välitystuomiota, jota ei ole niin laadittu ja allekirjoitettu, kuin lain 20 §:ssä on sanottu, pidetään kaikissa tapauksissa mitättömänä.

Jokseenkin yhtä mieltä ollaan siitä, ettei julistamista koskevien ohjeiden sivuuttaminen muissa tapauksissa tee välitystuomiota mitättömäksi.⁴ Sitä vastoin on kirjallisuudessa⁵ ja lainkäytössä⁶ useasti katsottu, että ellei asianmukaisesti laadittua ja allekirjoitettua välitystuomiota julisteta, tapahtuu sellainen virhe asian käsittelyssä, jota tarkoitetaan välimiesmenettelystä annetun lain 23 §:n 1 momentissa. Tämän lainkohdan mukaan on asianosaisella, jolle välitystuomio on

⁴ Esim. *Tirkkonen*, Välitystuomion pätemättömyydestä, LM 1940 s. 281 ja Välimiesmenettely (1943) s. 280.

⁵ Ks. *Tirkkonen*, em. kohdat sekä lisäksi esim. *Bo Palmgren*, Reformbehov inom skiljemannarätten, JFT 1956 s. 118 sekä *Casellius*, Rakennusurakka (1943) s. 184—185.

⁶ Näin KKO 1931 I 38 (ään. 3—2), 1941 II 68, 1955 II 72 ja KKO t. 6. 3. 1973.

vastainen, oikeus saada se tuomioistuimessa kumotuksi määräajassa vireille pantavasta kanteesta lainkohdassa mainituilla perusteilla, muun muassa sillä perusteella, että välimiehet ovat asiaa käsitellessään menetelleet virheellisesti.

— 2. Näyttää kuitenkin kysymyksenalaiselta, antaako mainittu lainkohta, johon kannanotot on tavallisimmin perustettu, niille todella tukea. Säännöksessä on lueteltu tiettyjä virhetapauksia (välimies ei 5 §:n mukaan ole ollut oikeutettu toimimaan välimiehenä tai välimiestä vastaan on ollut olemassa 6 §:ssä tarkoitettu esteellisyys, josta asianosainen ei ole aikaisemmin tietänyt, taikka oikeuden määräämä välimies ei ole ollut oikealla tavalla asetettu). Estemuistutuksen aiheeton hylkääminen on erikseen mainittu perusteena, jonka nojalla välitystuomio voidaan kumota; lain 8 §:n mukaan estemuistutus on taas esitettävä yleensä *ennen kuin asianosainen käyttää pääasiassa puhevaltaa*. Näiden tapausten lisäksi välitystuomion moiteperusteena on erikseen mainittu käsittelyvirhe; jos välimiehet *asiaa käsitellessään* ovat menetelleet virheellisesti, voidaan välitystuomio tästäkin syystä kumota. Välitystuomio on kuitenkin annettava tai julistettava vasta *asian käsittelyn päätyttyä*. Tähän nähden ja kun edellä mainituista erityistapauksista on lakia kirjoitettaessa katsottu olevan tarpeen erillinen maininta, voidaan lain 23 §:n säännöstä sananmukaisesti tulkiten katsoa, ettei sitä olisi ulotettava tapauksiin, joissa välitystuomio on asianmukaisesti laadittuna ja allekirjoitettuna annettu asianosaisille sitä tätä ennen julistamatta.⁷ Mutta lainkohdan sanamuoto voidaan ymmärtää väljemminkin ja lukea asian käsittelyssä sattuneisiin virheisiin vasta menettelyn viime vaiheessa, välitystuomion saattamisessa asianomaisten tietoon, sattunut poikkeama laissa edellytetystä menettelytavasta.

⁷ Helsingin HO lausui 29. 12. 1971 antamassaan päätöksessä välitystuomion kumoamista koskevassa asiassa tosin havainneensa, että välitystuomiosta, kun sitä ei ollut voitu julistaa alkuaan määrättyinä aikana, välimiehet olivat sen jälkeen toimittaneet allekirjoittamansa kappaleet asianosaisille näiden olematta sitä ennen saapuvilla tilaisuudessa, jossa tuomio olisi heille julistettu. Kun välitystuomion antaminen ei kuitenkaan edellyttänyt, että tuomio oli julkisesti julistettava, eikä pelkästään se seikka, ettei välitystuomiota ollut välimiesten allekirjoittamasta kappaleesta luettu julki asianosaisille ennen kuin tuomiokappaleet oli heille luovutettu, välimiesmenetelystä annetun lain 21 §:n mukaan aiheuttanut tuomion mitättömyyttä eikä asianosainen voinut väittein, että asiaa käsiteltäessä oli menetelty virheellisesti, jos käsittelyn päätyttyä oli annettu ja asianosaisille toimitettu välitystuomio sitä tuomiokappaleesta heille lukematta, sanotun lain käsittelyvirheitä koskevan 23 §:n nojalla vaatia välitystuomion kumoamista, HO kumoten RO:n päätöksen hylkäsi jutussa ajatun kanteen. KKO oli 6. 3. 1973 antamassaan päätöksessä toista mieltä ja katsoi, että ainakin julistamistilaisuus olisi ollut järjestettävä.

Välitystuomion julistamisesta ja antamisesta

Kysymys siitä, onko lainkohdan osalta syytä tavoitella suppeata vai laveata tulkintaa, antaa aiheen niiden perusteiden pohtimiseen, joita lainkohdalla saattaa olla. Myös eräisiin seurauksiin, joita eri tulkintavaihtoehdot merkitsevät, on kiinnitettävä huomiota.

3. Lainkohdan esityöt eivät tuo paljoakaan valaistusta asiaan. Niin kuin tiedetään, sisältyi säännöksiä välimiesmenettelystä jo viime vuosisadan lopulla (1892) valmistuneeseen oikeudenkäyntikomitean ehdotukseen laiksi riita-asiain oikeudenkäynnistä. Tästä ehdotuksesta säännökset siirtyivät myöhemmin laadittuihin oikeudenkäynnin uudistamista tarkoittaviin ehdotuksiin. Kun uudistuksien toteuttaminen viipyi, päätettiin antaa välimiesmenettelystä eri esitys eduskunnalle. Tässä esityksessä välitystuomion julistamisen ja antamisen sääntely oli useassa kohdassa toisenlainen kuin eduskunnan hyväksymässä laissa. Välitystuomion antaminen oli määräävänä muun muassa arvosteltaessa kysymystä, oliko tuomio syntynyt sopimuksen tai oikeuden määräämässä ajassa, ja eräät määrääjat oli luettava tuomion antamisesta tahi tiedoksi saamisesta. Korkeimmalla oikeudella ei ollut nyt puheena olevilta kohdilta huomauttamista sen antaessa huhtikuun 25 päivänä 1927 lausunnon esitysehdotuksesta, joka ei sanottavasti poikennut eduskunnalle sittemmin annetusta hallituksen esityksestä.⁸ Lopullisen sisältönsä laki sai tältä osin lakivaliokunnan käsitellessä hallituksen esitystä mutta tiettyjä tarkennuksia tehtiin vielä asiaa suuressa valiokunnassa käsiteltäessä. Tarkennukset koskivat muun muassa lain 14 §:n 2 momentin, 19 §:n 1 momentin, 20 §:n 2 momentin ja 21 §:n 1 momentin 4. kohdan sanamuotoa; hallituksen esitykseen ja lakivaliokunnan mietintöön sisältyneet sanat, jotka viittasivat välitystuomion antamiseen, poistettiin ja korvattiin sanoilla, joissa viitataan välitystuomion julistamiseen.⁹ Tarkennusten vaikutusta välitystuomion pätemättömyyssäännöksiin ei tässä vaiheessa näytä erityisesti pohditun.

Eduskuntakäsittelyssä siis poikettiin hallituksen esityksestä. Näyttää siltä, että tyypillinen suomalainen yleisen alioikeuden asiainkäsittelyjärjestys on väikkynyt niiden silmissä, jotka ovat antaneet muodon ja sisällön välimiesmenettelylakimme kysymyksessä oleville säännöksille, vaikka välitystuomio eroaa alioikeusratkaisusta siinä olennai-

⁸ Edellä sanotusta ks. 1927 vp. hall.es. n:o 10 sekä sen liitteenä olevaa korkeimman oikeuden lausuntoa.

⁹ Vertaa 1927 vp. lakivaliokunnan mietintöä n:o 1 suuren valiokunnan mietintöön n:o 23 samoilla valtiopäivillä.

sessä suhteessa, että se on lopullinen. Kaikinpuolista selvittelyä välitystuomion erityispiirteistä, käyttötavoista ja siitä, miten asiat yleensä kehittyneessä oikeusjärjestyksessä taikka naapurimaissa oli tuohon aikaan säännelty, ei sen mukaan kuin eduskunta-asiakirjat osoittavat ole ollut käytettävänä. Ei myöskään voida varmuudella todeta, mikä merkitys tahdottiin antaa säännöksille, joissa viitataan välitystuomion julistamiseen, ja mikä oli oleva seuraus tässä suhteessa ehkä sattuvista virheistä. Lakivaliokunnan mietinnössä huomautetaan välitystuomion kumoamissäännöksen johdosta mm. seuraavaa: »Säännös, että välitystuomio voidaan kumota, jos välimiehet ovat asiaa käsitellessään rikkoneet tämän lain säännöksiä tai tehneet muun virheen, voisi antaa aihetta siihen käsitykseen, että tämän lain säännökset menettelystä, jota välimiesten on noudatettava, olisivat ehdottomia ja asianosaisten menettelystä tekemät sopimukset päteviä ainoastaan mikäli ne eivät ole ristiriidassa lain säännösten kanssa. Tämä ei kuitenkaan ole lain tarkoitus, vaan on välimiesten lähinnä noudatettava asianosaisten menettelystä ehkä tekemiä sopimuksia. Koska esillä-olevassa pykälässä välimiesten tekemällä »muulla virheellä» ei voida tarkoittaa muuta kuin asianosaisten sopimuksen vastaista menettelyä, niin on riittävää säätää puheenaolevaksi välitystuomion kumoamisperusteeksi se, että välimiehet ovat menettelleet virheellisesti, jolloin virheellisyyttä arvosteltaessa lain säännökset menettelystä tulevat kysymykseen ainoastaan sikäli kuin asianosaiset eivät ole menettelystä toisin sopineet.»¹⁰

4. Oikeusvertailevalta kannalta näyttää verraten yksinäiseltä vaatimus siitä, että välitystuomio on pätemättömyysseuraamuksen uhalla »julistettava» eli ääneen luettava tilaisuudessa, johon asianosaisille tai heidän asiamiehilleen on ainakin varattu tilaisuus tulla saapuville. Yleensä näyttää vallitsevan verraten suuri vapaamielisyys sen suhteen, miten välitystuomio on asianosaisten tietoon saatettava.

Englannin oikeudessa on sääntönä, että milloin useampia kuin yksi välimies ottaa osaa ratkaisuun, on kaikkien välimiesten yhdessä, samanaikaisesti ja samassa paikassa, päätettävä tuomion antamisesta. Jos tuomiota moititaan ainoastaan sillä perusteella, että tätä sääntöä on rikottu, on oikeuden asiana palauttaa asia välimiesten käsiteltäväksi, jotta tuo puute voitaisiin tuomio uudelleen antamalla korjata. Tuomiossa olevaa lausumaa antamisajasta pidetään oikeana, jollei

¹⁰ Ks. lakivaliokunnan mietintö n:o 1 s. 6 vp. 1927.

muuta osoiteta. Tuomio saatetaan julkisuuteen välimiehen tai välimiesoikeuden puheenjohtajan toimesta ilmoittamalla asianosaisille, että tuomio on valmis.¹¹

Saksan oikeuden mukaan on välitystuomio välimiesten allekirjoitettava ja tuomion laatimispäivä siihen merkittävä, ja on välimiesten allekirjoittama kappale tuomiota toimitettava asianosaisille sekä asianomaisen tuomioistuimen kansliaan.¹²

Ruotsin oikeudessa on välitystuomion toimittamisesta asianosaisen tiedoksi voimassa seuraava säännös:

»Skiljemännens böra i skiljedomen angiva ort och dag för meddelandet samt så snart ske kan och senast omedelbart efter skiljedomens meddelande underrätta parterna, när och var den hålles tillhanda.»¹³

Tämä säännös ei ole pakottava siinä mielessä, että sen rikkominen johtaisi välitystuomion pätemättömyyteen. Säännös sisältää vain ohjeita, joita välimiesten on hyvän järjestyksen vuoksi noudatettava ja joiden sivuuttaminen ei vaikuta välitystuomion pätevyyyteen.¹⁴ Pakottava on sitä vastoin, niin kuin Suomessakin, säännös, jonka mukaan välitystuomio on laadittava kirjallisesti ja välimiesten allekirjoitettava; riittävää on, että useimmat välimiehistä ovat allekirjoittaneet tuomion ja siihen merkinneet todistuksen siitä, että välimies, jonka allekirjoitus puuttuu, on ottanut osaa riidan ratkaisemiseen.¹⁵

Eräät pistokokeet kaukaistenkin maiden välimiesmenettelyä koskevista säännöksistä tai oikeustavoista osoittavat, että välitystuomion julistamista koskeva vaatimus näyttää yleensä vieraalta.¹⁶

¹¹ Ks. *Halsbury's Laws of England*, Third Edition, Volume 2 (1953) s. 46. Välitystuomion »julkistamisesta» ks. lisäksi esim. *Lynden Macassey*, *International Commercial Arbitration* (1957) s. 85.

¹² ZPO 1039 §.

¹³ Lag om skiljemän 14. 6. 1929 17 § 2 mom.

¹⁴ Ks. esim. *Hassler*, *Skiljeförfarande* (1966) s. 100.

¹⁵ Lag om skiljemän 20 § 1 mom. 2. kohta ja 2 mom.

¹⁶ *Albanian* kansantasavallan välimiesoikeussäännöissä ulkomaankauppaa varten on säädetty, että välitystuomio on laadittava kirjallisesti ja toimitettava asianosaisille kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun suullinen käsittely on päättynyt, Art. 18 (1968).

Kuuban tasavallan vastaavissa säännöissä (laki n:o 1184 vuodelta 1963) on sanottu, että kauppakamarin pysyvän välimiesoikeuden sihteerin toimesta on kappale tuomiota toimitettava 15 päivän kuluessa sen antamisesta asianosaisille henkilökohtaisesti tai kirjattuna postilähetyksenä, articulo 33.

DDR:n ulkomaankauppakamarin voimassa olevien välitysmenettelysääntöjen 30 §:n mukaan on välitystuomio, mikäli asianosaiset eivät siitä luovu, julistettava 5 päivän kuluessa suullisen käsittelyn päätyttyä ja asianosaisille 30 päivän kuluessa toimitettava; julistamisvaatimuksesta ilmoituksen mukaan luovutaan yleisesti, ks. *Kammer für Aussenhandel der Deutschen Demokratischen Republik*. Merkblatt.

Pysyvien tunnettujen välimiesoikeuksien säännöissä edellytetään myös yleisesti, että välitystuomio sen jälkeen, kun välimiehet ovat tuomion laatineet ja allekirjoittaneet, toimitetaan asianosaisille kirjallisena. Niinpä kansainvälisen kauppakamarin sääntöjen mukaan on kappale välitystuomioistuimen tuomiota sihteeristön toimesta sen kirjatulla kirjeellä saatettava asianomaisten tietoon.¹⁷ Tukholman kauppakamarin välimiesinstituutin sääntöjen mukaan on kappale tuomiota, joka on laadittava kolmena kappaleena ja välimiesten allekirjoitettava, toimitettava kummallekin asianosaiselle, minkä ohessa yksi kappale siitä on liitettävä välimiesinstituutin arkistoon.¹⁸ Amerikan Yhdysvaltojen kaupallista välitysmenettelyä koskevien välitysmenettelyyhdistyksen hyväksymien sääntöjen mukaan tulee asianosaisten hyväksyä lailliseksi tietoon saattamiseksi välitystuomion lähettäminen postitse mainitun yhdistyksen toimesta asianosaisten tai hänen asiamiehensä viimeisellä tunnetulla osoitteella henkilökohtaisen tiedoksiannon taikka lakisääteisen tiedoksiantotavan ohella.¹⁹

Euroopan Taloudellisen Komission arbitratio-sääntöjen mukaan välitystuomio on annettava asianosaisten tiedoksi kirjatulla kirjeellä (Awards shall be communicated to the parties by registered letter), Arbitration Rules of the United Nations Economic Commission for Europe Art. 41.

Das Schiedsgericht bei der Kammer für Aussenhandel der DDR und die Schiedsgerichtsbarkeit in der DDR (1967) s. 46.

Japanin uusien kaupallista välitysmenettelyä koskevien sääntöjen mukaan tammi-kuun 28 päivästä 1971 edellytetään, että välitystuomio on laadittu kirjallisesti japanin kielellä ja että siitä toimitetaan alkuperäiskappale asianosaisille kirjatussa kirjeessä henkilökohtaisesti tahi muulla tavalla, joka on laissa säädetty, Rule 38.

Intian huhtikuun 1 päivästä 1970 voimassa olevien välitysmenettelysääntöjen mukaan on kappale välitystuomiota sen jälkeen, kun tuomio on laadittu, toimitettava asianosaisille tavallisimmin kirjatussa kirjeessä, Art. 48a.

Quebecin osavaltion vuodelta 1966 olevan siviiliprosessilain mukaan välitystuomiosta on kappale toimitettava asianosaisille sekä talletettava asianomaisten tuomioistuimen arkistoon, Art. 949.

Välitystuomion suullista julistamista edellytetään mm. *Unkarin kauppakamarin* välitysmenettelyssä (sääntöjen 13 § 9. kohta).

Moskovassa olevan Yleisliittolaisen Kauppakamarin ulkomaankaupan välitystuomiotoimikunnan menettelyssä (ks. sääntöjen 26 §) mukaan päätös ilmoitetaan osapuolille lyhyessä kirjallisessa muodossaan käsittelyn loppuistunnossa mutta kirjallinen päätös, jossa on esitetty kaikki perustelut, on laadittava viimeistään 15 päivän kuluessa.

¹⁷ Ks. tästä esim. *Matti Mäenpää*, Kauppakamarilaitos ja välimiesmenettely, Kauppakamarilehti 1965 n:o 9 s. 27.

¹⁸ Stadgar för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut 7 §.

¹⁹ Commercial Arbitration Rules of the American Arbitration Association as amended and in Effect June 1, 1964, sect. 44.

5. Välimiesmenettelystä annetun lain 23 §:n mukaan valta moittia välitystuomiota on asianosaisella, jolle välitystuomio on vastainen; vain hänellä voi olla huomionarvoista etua tuomion kumoamisesta. Tarkoituksena lainkohdassa tarkoitettulla oikeussuojakeinolla saattanee olla vain sellaisten virheelliseen asiankäsittelyyn liittyvien prosessuaalisten haittojen torjuminen, jotka ovat estäneet tai olleet omansa estämään asianosaisten pääsemästä oikeuksiinsa. Tämän mukaisesti on *Granfelt* otaksunut, että lainkohdassa tarkoitettu käsittelyvirhe saattaa olla huomioon otettava vain edellyttäen, että virheen osoitetaan vaikuttaneen tahi voineen vaikuttaa itse asiaratkaisuun.²⁰ Tämän tulkinnan puolesta puhuu myös se seikka, että kumoamistuomio ei tee itse välityssopimusta tehottomaksi.²¹ Ensi käsittelyn asianosaisella säilyy mahdollisuus nojautua edelleenkin välityssopimukseen niin hyvin torjuakseen toisen asianosaisten myöhemmin ehkä tekemän yrityksen saattaa asia valtion tuomioistuimen käsiteltäväksi kuin myös pannakseen itse vireille kanteen välimiesoikeudessa. Jos välimiehet on välityssopimuksessa nimetty tai riita on uskottu pysyväisluonteisen välimiesoikeuden ratkaistavaksi, olisi seurauksena siitä, että välitystuomio »julistamisvirheen» johdosta kumottaisiin, vain käsittelyn uusiminen sekä todennäköisesti samansisältöisen välitystuomion lukeminen asianosaisille.²² Muutoinkaan pelkkään julistamisvirheeseen nojautuminen kumoamisperusteena siitä johtuen, ettei välityssopimus menetä samalla merkitystään, ei juuri saattane olla hyödyksi moittijalle. Tässä yhteydessä on aihetta viitata siihen kehitykseen erinäisten moittimistilanteiden osalta, jonka mukaan pelkkiin muutoseikkoihin nojautuvat moitteet torjutaan, ellei samalla voida osoittaa, että itse asiaratkaisu olisi saattanut muuttua muutoseikkaa koskevan säännön oikean soveltamisen kautta.

6. Julistamisen vaatimusta voidaan ehkä ajatella perusteltavan sillä asianäkökohdalla, että vaatimus saattaisi lisätä takeita välitystuo-

²⁰ *Granfelt*, Välimiesmenettely (1941) s. 59 sekä Ruotsin oikeuden kannalta *Bolding*, *Skiljedom* (1962) s. 170 ss., erityisesti s. 180—181.

²¹ Ajatus, että välimiehet tulisivat esteelliseksi sen johdosta, että välitystuomio muodollisella perusteella kumottaisiin, ei ole asianosaisten kannalta kovinkaan puollettava eikä perustu lakiin. Vrt. myös edellä jaksossa 4. Englannin oikeuden osalta esitettyyn. Jutun palauttaminen alioikeuteen ei myöskään tee jäseniä esteelliseksi jatkokäsittelyssä.

²² *KKO 1935 I 33*: Sitten kun tuomioistuin oli kumonnut välitystuomion sillä perusteella, ettei sitä ollut julistettu asianosaisille, oli asianosaisella oikeus jättää uudelleen sama riitakysymys saman välityssopimuksen perusteella välityssopimuksessa mainitulla tavalla asetetun uuden välimiesoikeuden ratkaistavaksi. — Kysymyksestä lisäksi esim. *Tirkkonen*, Välimiesmenettely s. 282.

mion asianmukaisesta harkinnasta ja laatimisesta ja että julistamistilaisuuteen liittyvä asianosaisjulkisuus saattaisi ehkä vaikuttaa estävästi epäkypsän ratkaisun antamiseen. Mutta vaatimus ei torju sitä mahdollisuutta, että välitystuomiota julistamistilaisuuden jälkeen aiheetta ja oikeudetta tarkisteltaisiin muodollisessa tai asiallisessa suhteessa, ellei kappaletta välitystuomiosta samanaikaisesti anneta asianosaisille tai talleteta luotettavalla tavalla. Julistamisvaatimukseen näet sisältyy ajatus, että tuomiona on pidettävä sitä, mitä on ratkaisuna julistettu, eikä sitä, mitä asianosaisille myöhemmin annettu asiakirja sisältää. Julistetun alioikeusratkaisun osalta on käytännön oikeuselämässä aika ajoin jouduttu kysymään, onko toimituskirja julistettua ratkaisua vastaava vai ei, mutta asianosaisille annetun tuomion kohdalla tuomion aitoutta koskevat epäilykset ovat harvinaisia.²³ Tuomion muuttamattomuussuojan kannalta tuomiokappaleen antamisen vaatimus täyttäneen tehtävänsä yleensä paremmin kuin julistamisperiaate. Itse asiassa tuomion antamista koskeva vaatimus menee pitemmälle kuin julistamisvaatimus.

7. Voimassa olevan oikeuden kannalta pääasiassa vain laissamme omaksuttu moittimisaikojen laskutapa, johon edellä on viitattu, näyttää puhuvan sen puolesta, että välitystuomion julistaminen olisi tuomion pätevyyden kannalta välttämätöntä. Tässä suhteessa myös lain eduskuntakäsittelyssä tehtyjen muutosten perusteluissa on korostettu julistamispäivän merkitystä.²⁴ Kuitenkin on esim. lain säännös välitystuomion kappaleen tallettamisesta määräajassa julistamisesta lukien vailla sanktiota. On myös ajateltavissa, että välitystuomion tullessa muulla tavalla kuin julistamalla asianosaisten tietoon saatetuksi määräaikaisten laskeminen tapahtuu soveltaen vastaavasti julistamisesta alkavaa laskutapaa. Eräässä valtiosopimuksessa, joka velvoittaa mm. Suomea, on määräys välitystuomion toimittamisesta osapuolille siten, että heille lähetetään oikeaksi todistetut jäljennökset; tällöin välitystuomio katsotaan annetuksi sinä päivänä, jona jäljennökset on lähetetty.²⁵

²³ Vrt. edellä sanotun johdosta esim. *Aalto*, Näkökohtia tuomioiden itseoikaisu-kiellosta, LM 1961 s. 726 ss. ja *Olivecrona*, *Domen i tvistemål* (1943) s. 133 ss.

²⁴ Ks. lakivaliokunnan mietintö n:o 1 vp. 1927 s. 4.

²⁵ Yleissopimus valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisen sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta Art. 49.1 kohta sekä L sanotun yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 27. 12. 1968.

8. Edellä oleva tarkastelu viittaa siihen, että välimiesmenettelystä annetun lain sovellutuksessa on lainkäytössä tullut vallitsevaksi tärkeässä kysymyksessä tulkintatapa, jota vastaan voidaan esittää käytännön ja oikeusvertailun kannalta epäilyksiä. Välitystuomion pätevyyttä koskeviin lainsäädännöksiin on eri yhteyksissä kohdistettu arvostelua, ja yleensä on oltu sitä mieltä, että Suomen oikeuden osalta välitystuomion pysyvyysintressi ei ole tyydyttävästi turvattu.²⁶ Lainsäädännön ollessa tulkinnanvarainen sekä oikeusvertailevassa katsannossa poikkeuksellisen sisältöinen ja kotimaisen kritiikin valossa määrätynsuuntaista uudistamista kaipaava, olisi toivottavaa, että lainkäyttö valppaasti tarkistaisi tulkintoja. Tämä on oloissamme sitäkin merkittävämpi toivomus, kun tiedetään, että tässä maassa vain verkaan toteutuvat hyvinkin perustellut oikeuselämän arkipäivään kuuluvat lainuudistushankkeet.²⁷

²⁶ Ks. esim. *Bo Palmgren*, Reformbehov inom skiljemannarätten, JFT 1956 s. 118—119 sekä *Tirkkonen*, Välitystuomion pätemättömyydestä, LM 1940 s. 284 ss.

²⁷ Jo vuonna 1910 lausui *Trygger* puheenaolevista asioista kirjoittaessaan: »Särskildt nutidens menniskor måste spara på formerna för att icke ödsla bort den allt dyrbarare och dyrbarare tiden», JFT 1910 s. 275.